

1. vydání
Černá
okres PRAHA - západ

HUDEBNÍ NAUKA

pro 4. ročník ZUŠ

Název:	Hudební nauka pro 4. ročník ZUŠ
Sestavil:	Jaroslav Dvorský
Posoudila:	Zdeňka Potýšová
Schválilo:	MěPS v Ostravě, 1991
Vydal:	JUPOS, 1991

ZÁŘÍ

Opakování učiva z 3. ročníku

1. Tabulka stupnic dur a moll, kvartový a kvintový kruh, stupnice paralelní a stejnojmenné, předznamenání 7 # a 7 b.
2. Intervaly čisté a velké (doškálné) + nápěvky.
3. Tónický kvintakord dur a moll s obraty, sluchová analýza, nápěvky.
4. Klávesnice - enharmonické tóny.
5. Transpozice, vysvětlit a prakticky provést.
6. Taktovací schemata na 2, 3 a 4 doby.
7. Hymna ČSFR, znalost historie, zpívat všechny sloky a taktovat.
8. Dechové nástroje dřevěné, popis, poznat podle zvuku i tvaru.
9. L. Janáček - život a dílo.
10. V. Novák - život a dílo.
11. P. I. Čajkovský - život a dílo.
12. Nejstarší české písně, historie, vyjmenovat a některé zazpívat.
13. Rytmičtý diktát.
14. Melodický diktát.

ŘÍJEN

Tóny základní a odvozené

Každý základní tón (C, D, E, F, G, A, H) můžeme dvakrát zvýšit a dvakrát snížit. Znamená to, že nám z toho vyplývají další enharmonické tóny. Urči na klávesnici, které to budou! (například cisis - eses - d).

	C	D	E	F	G	A	H
#	cis	dis	eis	fis	gis	ais	his
x	cisis	disis	eisis	fisis	gisis	aisis	hisis
b	ces	des	es	fes	ges	as	hes(be)
bb	ceses	deses	eses	feses	geses	ases	heses

Přehled intervalů

Doposud jsme poznali intervaly čisté a velké. Které jsou které? A co to znamená, že jsou doškalné? Dnes si ukážeme, že snížením velkých intervalů (b, b) získáme intervaly malé.

Zkusme je utvořit i od jiných tónů! (e, es, f, fis).

Nápěvkové písně malých intervalů

m2 c-es *Dobrá noc*

m3 c-es *Červoné jabluško*

m6 c-as *Smutné časy*

m7 c-hes *Chovejte mě*

Dobrá noc *slovácká lidová*

Do - brů noc má milá do - brů noc,

nech je ti sám pánbůh na po - moe.

Do - brů noc do - bre spi,

ať se ti snívají sladké sny!

Píseň *Dobrá noc* v f-moll není příliš šťastně položená. Zkus ji přetransponovat o m3 níže - do d-moll.

Červone jabluško

polská lidová

červone jab- luš ko, pře- kroje- ne na křůs,
 čemu ty džef - čy- no křy- vo na mě patkųš?
 Kačky za vo- dom, ge- nši pře- d vo- dom, uče- kaj džef- čy- no, bo če po- zobom.
 Kačky za vo- dom, ge- nši pře- d vo- dom, uče- kaj džef- čy- no, bo če po- zobom.
 Ty mi bu- ži daš, ja či bu- ži dam.

Smutné časy nastávají

slovácká lidová

smutné časy - nastá -
 vají, bude voj - na.
 Bu- de- me ru- ko- vat', bu- de- me ru- ko- vat'
 do ko- mář - na.

Chovejte mě, má maticko

česká lidová

cho- vej- te mě má ma- tič- ko, ja- ko mi- řen- ské ja- blí- č- ko,
 cho- vej- te mě má ma- tič- ko, ja- ko z rů- že květ.
 Až pak vy mě vy- cho- vá- te, pak se na mě po- dí- vá- te.
 jak mi bu- de pě- kně slu- šet bí- lej ka- bá - tek.

LISTOPAD

Opakování

Čisté, velké a malé intervaly s nápěvky, sluchová analýza, T⁵ dur a moll s obraty, taktovací schemata na 2, 3 a 4 doby.

Pojmenování oktáv

kontra oktáva	velká oktáva	malá oktáva	jednočár- kovaná	dvoučár- kovaná	tříčár- kovaná	čtyřčár- kovaná
C ¹	C	a	c ¹	c ²	c ³	c ⁴

klávesa c¹
uprostřed klávesnice

Kdyžpak si políčko po-o-rem?

- Sluníčko za hory zachází, pusťte nás z roboty rychtáři.
Pusťte nás, prosím vás, však my vám přijdeme zítra zas.
- Však věčné robota nebude, šatáři, rychtáři, drábové.
Bude čas, my přijdem zas, bude se před námi panstvo třást.
(Tato tklivá píseň z doby roboty je něčím zvláštní - zv. kvarta.)

O lidové písni

Lidové písně jsou pokladem každého národa. Vznikaly v dávné minulosti, z přemíry lásky nebo žalosti, ve šťastných i zlých dobách. Lidé si je vymýšleli k práci, k tanci, k uspávání dětí, vznikaly zamilované, vojenské, zbojnické, atd.

Vznik písně - nápad - rozvinutí - rozšíření do dalších vesnic pomocí lidových hudeb.

Večer se scházela chasa i staří pamětníci na návsi, kde se zpívalo i vyprávělo o zlých vojínách. V zimě se zpívalo při černé hodině nebo při přástkách. Při stálém poněmčování v době pobělohorské hrozilo české lidové písni nebezpečí zapomnutí. Zásluhou moudrých sběratelů byly mnohé písně sepsány a vydány tiskem (K. J. Erben, F. Sušil, F. Bartoš a jiní).

Vymysleme si příběh vzniku písně *Sluníčko za hory zachází*.

Příběh písně *Když se ten tálnskéj rybník popsal krásně Iija Hurník ve své knížce Hudební dějprava* (Píseň z jižních Čech).

Sluníčko za hory zachází

česká lidová

Sluníčko za hory zachází,
pusťte nás z roboty rychtáři
celý den, ach na pan-ském

Druhy lidových písní

robotní	<i>Sluníčko za hory, Ti sedláci ubozí</i>
taneční	<i>Tancuj, tancuj, Červený šátečku</i>
ukolébavky	<i>Letěla bělouňka holubička</i>
zamilované	<i>Andulko, mé dítě</i>
vojenské	<i>Já, husárek malý</i>
myslivecké	<i>Já jsem malý mysliveček</i>
zbojnické	<i>Hej, hore háj</i>
řemeslnické	<i>Pec nám spadla, A já pořád kdo to je</i>

Vaše babičky a prababičky znají velmi mnoho lidových písní. Zkuste z nich některou starou a neznámou vymámit. A naučte se ji zpívat.

Udělejte si seznam lidových písní, které dobře znáte. A uspořádejte ve třídě soutěž, kdo jich zná více.

Poslechneme si gramofonové desky:

Stůj, břízo zelená s Jaroslavem Hutkou
Cymbálovou muziku Vsacan s Jarmilou Šulákovou
a Josefem Lažou
Hradišťan s Jožkou Černým
Jihočeské dudácké muziky

Způsoby přednesu lidových písní

- Jednohlas bez doprovodu
- Lidový dvojhlas v terciích nebo sextách
- Lidový trojhlas - halekačky a trávnice
- Lidový čtyřhlas - v našich zemích se nevyskytuje (Jugoslávie, Arménie, Gruzie)
- Zpěv s doprovodem houslí (kytary, harmoniky, dud)
- Zpěv s doprovodem hudecké muziky (smyčce)
- Zpěv s doprovodem cymbálové muziky (3x housle, 2x klarinet, cymbál, kontrabas)

- Zpěv s doprovodem dudácké kapely (smyčce, klarinety, dudy)
- Lidová píseň jako kánon (*Dů, Valaši, dů*)
- Quodlibet - hudební hříčka - zpěv několika písní současně (*Já do lesa, Jede poštovský panáček, Pásla ovečky, Neviděl jste tu mé panenky*)
- Lidová píseň s doprovodem dechové muziky - nevkusné
- Lidová píseň s doprovodem klavíru - stylově nevhodné

Stavba stupnic dur a moll

dur

moll - aiolská, z

moll - harmonická, zv. 7. st.

moll - melodická, zv. 6. a 7. st, dolů se ruší

Zaspíváte podle výše uvedeného schématu durovou a všechny mollové stupnice od C, D, Es, E, F, G, A jmény tónů!

Všimněte si, že se stupnice mollová aiolská v dnešní hudbě vůbec nevyskytuje. Nejčastěji se používá mollová harmonická. Mollová melodická se vyskytuje také velmi vzácně.

Polyrytmická cvičení (Quodlibet)

Noty a pomlky

Předtaktí je neúplný takt na začátku skladby, který je doplněn v posledním taktu.

PROSINEC

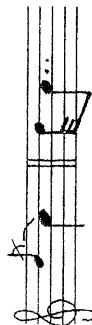
Melodické ozdoby

Některé hudební nástroje v 17. a 18. století (například loutna nebo cembalo) měly slabý a krátce znějící tón. Proto je tehdejší hudebníci ozdobovali vedlejšími melodickými tóny, aby je tím zdánlivě prodloužili. Těchto ozdob bývalo kdysi více než 80. Dnes jich využíváme pouze šest. Jsou to příraz, skupinka, nátryl, náraz, trylek a obal.

Poslech A. Scarlatti: Sonáty pro cembalo
J. S. Bach: Anglické suity

PŘÍRAZ

je krátká vedlejší nota před notou hlavní. Značí se přeškrtnutým praporkem a rychle se k hlavní notě připojí.

SKUPINKA

je několik drobných not před notou hlavní. Provádí se obdobně jako příraz.

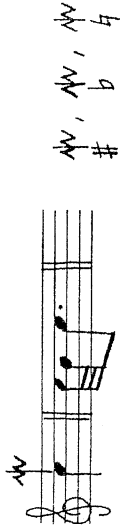
NÁTRYL (Náběh k trylku)

- hlavní tón se tu rychle a 1x vystřídá s horní sekundou

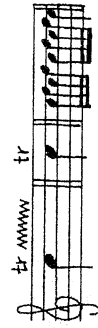
NÁRAZ (Mordent)

je opakem nátrýlu, hlavní tón se 1x vystřídá s spodní sekundou.

TRYLEK

- hlavní tón se tu rychle a pravidelně střídá s horní sekundou. Krátký a dlouhý trylek.

OBAL

se podobá skupince. Hlavní tón se jakoby obalí horní a pak spodní sekundou. O rychlosti obalu rozhoduje tempo skladby.

Není to dobře, že žijeme ve 20. století a nemusíme se učit 80 melodických ozdob? Profesorka Zuzana Růžicková, která starou hudbu hraje, je musí znát všechny. Poslehněme si ještě jednou ukázky ze Scarlattiho a Bacha.

Které melodické ozdoby jste už sami zahráli? Předved'te!

Úkol: Proved'te všechny melodické ozdoby jen rytmicky!

Pěvecké sbory

V pěveckém sboru jsou jednotlivé hlasy obsazeny mnohonásobně. Jsou to tyto hlasy:

S	- soprán	- vyšší ženský hlas
A	- alt	- nižší ženský hlas
T	- tenor	- vyšší mužský hlas
B	- bas	- nižší mužský hlas

Dále sbory rozdělujeme na:

dětské	- S1 S2 A1 A2
ženské	- S1 S2 A1 A2
mužské	- T1 T2 B1 B2
smíšené	- S A T B

Sborový zpěv bez doprovodu nástrojů se jmenuje A CAPELLA. Ten, kdo sbor řídí, je sbormistr.

Pěvecké sbory u nás hojně vznikaly v době národního obrození - aby českým zpěvem pomáhaly udržovat české národní povědomí. Zpočátku se zpívaly jen úpravy lidových písní, později začaly vznikat původní české sbory. Skládali je tehdejší skladatelé, od Škroupa přes Zvonáře, Bendu, přes Smetanu a Dvořáka, Foerstra, Janáčka až k současným - Eben, Hurník a mnozí další.

Poslech -	dětské -	J. B. Foerster: <i>Lesní studánka</i>
	ženské -	B. Smetana: <i>Má hvězda</i>
	mužské -	L. Janáček: <i>Láska opravdívá</i>
	smíšené -	B. Smetana: <i>Česká píseň</i>

Zaspíváme si horní hlasy vyševedených sborů. Ženský sbor - *Má hvězda* od B. Smetany si zaspíváme celý. Spodní hlas mohou hrát i housle.

B. Smetana: Má hvězda

orig. in B

Andante

1. Když se večer stihává, dříve než jdu spát, na lávce sedá - vám

vedle našich vrat. Hledím po nebičku, hledám svou hvězdičku

kde jsi, kde jsi hvězdo má? kde jsi, kde jsi hvězdo

má —, kde jsi, kde jsi hvězdo má?

2. Jako se usmívá na mě matička, líbezně se dívá na mne hvězdička a mně tiše praví její zrak laskavý, já jsem, já jsem hvězda tvá, já jsem, já jsem hvězda tvá, já jsem, já jsem hvězda tvá.

Komorní hudba

"Komorní hudba je jako důvěrný rozhovor několika dobrých přátel. Poskytuje zúčastněným hudebníkům to největší muzikantské potěšení.

V komorní hudbě jsou jednotlivé hlasy obsazeny jen jedním nástrojem nebo pěveckým hlasem.

- Duo - Smetana: *Z domoviny* (housle a klavír)
- Trio - Smetana: *Trio g-moll* (housle, vcl, klavír)
- Kvarteto - Haydn: *Smyčcový kvartet G dur* (1. housle, 2. housle, viola, vcl).
- Kvintet - Schubert: *Kvintet A dur, variační věta* (smíšený kvartet + klavír)
- Sextet - A. Schönberg: *Zjasněná noc* (smyčcový sextet)
- Septet - Beethoven: *Septuor*
- Oktet -
- Nonet - V. Dobiáš: *Nonet o rodné zemi*

Poslech výše uvedených skladeb.

Poslech školního komorního souboru.

LEDEN

Opakování, zkoušení, písemka.

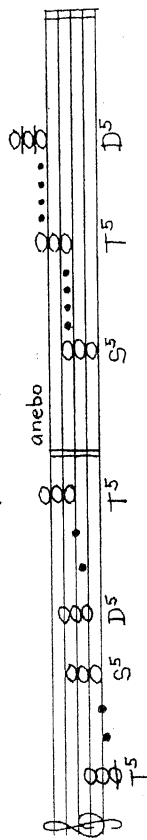
1. Tabulka stupnic, předznamenání, logika tvorení.
2. T^5 dur a moll, obraty, nápěvky.
3. Intervaly čisté, velké a malé s nápěvky.
4. Lidová píseň.
5. Pěvecké sbory.
6. Komorní hudba.
7. Melodické ozdoby.
8. Rytmičké diktát.
9. Melodické diktát.

ÚNOR

Hlavní kvintakordy

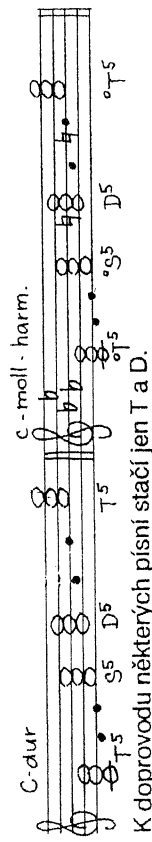
obsahují dohromady všechny tóny stupnice, a proto stačí k doprovodu jednoduché tonální melodie. Jsou postaveny na čistých intervalech.

T^5	- tonika	- na prvním stupni
S^5	- subdominanta	- na čtvrtém stupni
D^5	- dominanta	- na pátém stupni

To anebo znamená, že tam kde končí tonika - začíná dominanta, a tam kde začíná tonika - končí subdominanta.

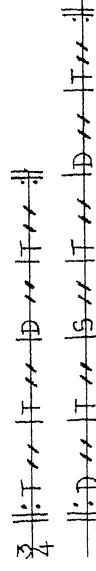
Hlavní kvintakordy v dur jsou všechny durové. Hlavní kvintakordy v moll (harmonické) jsou: T a S mollové, D je durová. Proč?

Červone jabluško:

Jiné potřebují i subdominantu - například Rožnovské hodiny:

Zahrej doprovod k Červonému jablušku v c-moll, d-moll a e-moll.

Rožnovské hodiny - v C dur, D, F, G dur.

Obraty hlavních kvintakordů v dur a moll

Diagram showing chord inversions for C major and C minor. The top staff shows C major chords: C4 (root), C5 (first inversion), C6 (second inversion), and C7 (third inversion). The bottom staff shows C minor chords: C4 (root), C5 (first inversion), C6 (second inversion), and C7 (third inversion).

Obraty hlavních kvintakordů nám usnadní doprovod.

Červoné jabluško

Diagram showing the first two staves of the song 'Červoné jabluško'. The first staff is in C major and the second staff is in C minor. The notation includes the key signature and the first few notes of the melody.

Rožnovské hodiny

Diagram showing the first two staves of the song 'Rožnovské hodiny'. The first staff is in C major and the second staff is in C minor. The notation includes the key signature and the first few notes of the melody.

Napiš T-S-D s obraty v D, E, G a A dur a v moll (harmonické) e, g, a-moll.

Vyzkoušej si doprovody k nápěvkovým písním z 3. ročníku:

na klavír - klavíristé, ale nejen oni

na kytaru - kytaristé

na melodické nástroje - zobcová flétna, housle, ...

Utvóřte sami doprovodný orchestr, v němž každý nástroj hraje některý tón akordu.

Rožnovské hodiny

zobcová flétna

Diagram showing the first two staves of the song 'Rožnovské hodiny'. The first staff is in C major and the second staff is in C minor. The notation includes the key signature and the first few notes of the melody.

Diagram showing the first two staves of the song 'Rožnovské hodiny'. The first staff is in C major and the second staff is in C minor. The notation includes the key signature and the first few notes of the melody.

Transpozice (opakování z 3. ročníku)

Je to přenesení písně nebo skladby o jakýkoliv interval výše nebo níže.

Pozor na změnu předznamenání! Proč transponují zpěváci a proč instrumentalisté? Transpozice je pro muzikanty praktická a užitečná disciplína.

Transponuj známé písně i s doprovody T-S-D do blízkých tónin!

Zpívej, doprovázej, taktuji!

Transponuj do snazší tóniny skladbu, kterou právě hraješ na nástroj!

Malá písňová forma (dále jen MPF)

MPF je jednoduchá, dvoudílná a třídlínná.

Má-li malá hudební skladbička nebo píseň jen jednu část (větu, periodu), je to MPF jednoduchá a značí se malým písmenem "a". Tento jeden díl má zpravidla kolem osmi taktů. Říká se tomu také "kuplet". (*Halí, belí, Když jsem husy pásala*)

MPF dvoudílná - (a-b) se vyskytuje nejčastěji. Druhá část "b" bývá rytmicky nebo i melodicky odlišná. Jsou to například písně *Rostó, rostó, U panského dvora, Smutné časy*. Má-li část "b" ve všech slokách stejný text, říká se tomu refrén (píseň Zdeňka Šestáka *Leť, naše holubičko bílá*).

MPF trojdílná se vyskytuje nejčastěji ve tvaru "a-b-a", kdy se první část na konci opakuje. Říká se tomu také forma "da capo". Například polská lidová *Červoné jabluško*.

Vzácněji se vyskytuje forma "a-b-c", kde je třetí díl opět odlišný. Například *Hej, Slované, Ja som bača, Moravo, Ej, betar ja dzievočka*.

Moravo

(zlidovělá)

a Moravo, Moravo, Moravěčko milá,
co z tebe pochází chasa ušlechtilá.

b chasa ušlechtilá, žádostivá boje,
a jaké to koňstvo rodí púda tvoje.

c

2. Moravo, Moravo, tvá orlice pestrá,
bylas lva našeho vždy upřímná sestra.
Vždy upřímná sestra, budiž jí i dále,
máme hrdinného a dobrého krále.

Přezpívejte si všechny známé písně a určete druh MPF. Zvláště vyhle-
dávejte třídlínnou "a-b-a" a "a-b-c".

Ted', když známe malou písňovou formu 1, 2 a 3dílnou, pokusme se znovu
o tvorbu vlastní písně.

DUBEN

Dechové nástroje žesťové (žestě, plechy)

tvoří v symfonickém orchestru samostatnou čtyřčlennou skupinu. Podobně jako dřeva, jsou to různě dlouhé kovové trubice. Tón žesťových nástrojů je tvořen sevřenými rty přiloženými k nátrubku. Předchůdci žesťů se užívaly v pradávce minulosti k signálním účelům ve válce a při lovu. Protože byly bez klapků, mohly vyluzovat jen některé tóny - tak zvanou přirozenou řadu - alikvotní tóny. Dnešní dokonalé žestě s klapkami mohou hrát v celém rozsahu chromaticky. V nejvyšší poloze hraje trubka, níže lesní rohy, ještě níže pozouny a nejlouběji hraje tuba.

Pokus s nátrubkem. Kdo dokáže vyloudit pěkný tón, ten se může v novém školním roce přihlásit na nepovinný žesťový nástroj.

TRUBKA

italsky Tromba, značí se Tr, je nejvyšší žesťový nástroj. Má jasný a slavnostní zvuk. Notuje se v houslovém klíči, ale zní o 2 výše. V symfonickém orchestru bývají dvě trubky. Naši nejlepší trumpetisté - Zdeněk Šedivý, J. Preis.

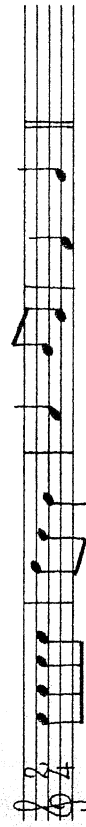
Poslech

J. Haydn: *Koncert pro trubku a orchestr*

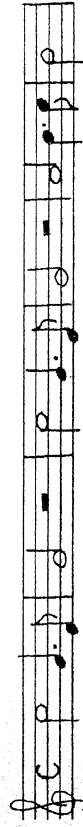
L. Janáček: *Symfonieta*

B. Smetana: *fantáry z Libuše*

Janáček

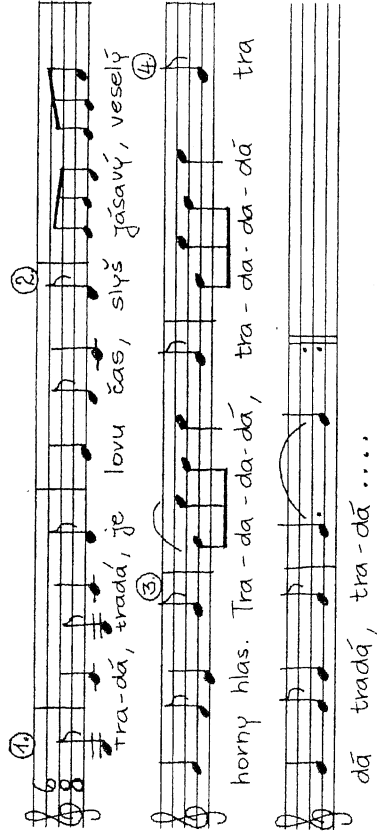
Smetana

LESNÍ ROH

italsky Corno - Cor, vznikl z bývalých loveckých rohů. Má měkký a lahodný zvuk. V orchestru dobře znázorňuje lesní a lovecké nálady. Notuje se v houslovém klíči, ale píše se bez předznamenání - posuvky se píší v každém taktu znovu. Zní o č. 4 výše. V symfonickém orchestru bývají obvykle čtyři lesní rohy. Našimi nejlepšími hráči na lesní rohy jsou bratři Tyšarové z ČF.

Kvartet lesních rohů jako čtyřhlasý kánon

POZOUN

italsky Trombone - Trb, v rodině žesťů zastupuje tenor. Podle velikosti a ladění rozeznáváme pozoun tenorový, psaný v tenorovém klíči, a pozoun basový, psaný v basovém klíči. Podle způsobu hraní pak pozoun klapkový a pozoun snížkový.

V symfonickém orchestru hrají dva pozouny tenorové a jeden basový.

Zvuk pozounu je velmi mohutný. Naš nejlepší pozounista se jmenuje Zdeněk Pulec.

TUBA

je nejlubší žesťový nástroj. Notuje se v basovém klíči a zní velmi měkce. V symfonickém orchestru bývá jediná tuba. Naš nejlepší tubista je profesor Václav Hoza z ČF.

Poslech ukázek z gramoalba *Nástroje symfonického orchestru*.

Národní divadlo

Bylo výsledkem vlasteneckých snah českých obrozenců (Tyt, Mácha, Němcová, Palacký, Neruda, Smetana). Bylo postaveno z výtěžků lidových sbírek. Základní kámen byl položen v roce 1868 a provoz byl zahájen v roce 1881 Smetanovou operou *Libuše*. Po dvou měsících provozu ND vyhořelo a bylo znovuobnoveno v roce 1883. Stavbu navrhl a řídil architekt Josef Zítěk. Výzdobu provedli přední čeští výtvarníci (M. Aleš, F. Ženíšek, J. Mařák, V. Hynais) a sochaři (B. Schnirch, V. Myslbek a další).

Národní divadlo se stalo touhou a cílem všech českých herců, zpěváků, tanečníků, hudebníků a dirigentů.

Šéfové opery ND (první dirigenti):

1. Adolf Čech - současný Smetanův
2. Karel Kovařovic - opera *Psohlavci*
3. Otakar Ostrčil - opera *Honzovo království*
4. Otakar Jeremiáš - opera *Bratři Karamazovi*
5. Václav Talich - náš nejlepší dirigent a znalec díla Smetanova, Dvořákova a Mozartova
6. Zdeněk Chalabala
7. Jaroslav Krombholz
8. Zdeněk Košler - jeden z našich nejlepších současných dirigentů
9. František Vajnar
10. Zdeněk Košler

Prohlédneme si obrázky výzdoby ND - Alšovy lunety *Vlast*, Ženíškovu stropní výzdobu, Hynaisovu oponu, Schnirchovy *Trigy* a další.

Vyjmenujte současné herce a pěvce naší první scény.

Z opery *Libuše* si poslechneme: *Předehru*, *árii Přemysla*, *Libušinu věštbu*.

Zazpívejte s taktováním *Fanfáry* ze strany 22.

KVĚTEN

Josef Bohuslav Foerster (1859 - 1951)

Pocházel ze staré učitelské rodiny, proslulé odedávna hudebností. Jeho otec byl varhaníkem v chrámu Svatého Víta a profesorem pražské konzervatoře. On sám se stal varhaníkem u Svatého Vojtěcha a jako jeho otec i profesorem pražské konzervatoře. Jeho hudba je jemná, oplývající hlubokým a vroucím citem. Říkal: "Právě štěstí v životě je v práci druhé."

Všechna jeho operní díla slavila své první úspěchy na scéně ND v Praze - *Debora*, *Eva*, *Jesíka*, *Nepřemožení*, *Srdce a Bloud*. Tvorba symfonická je zastoupena pěti symfoniemi. Těžiště jeho tvorby je však v tvorbě sborové - *Oráč*, *Polní cestou*, *Velké šířé rodné lány*, *Z osudu rukou*, *Hymnus*, *Píseň lidu*, *Lesní studánka*.

J. B. Foerster byl také uznávaným malířem krajinářem a spisovatelem. Jeho literární díla jsou klíčem poznání jeho hlubokého vnitřního života - *Stůl života*, *Poutník*, *Stopy v písku času*, *Zápisník hudebníkův*, *Co život dal ...*

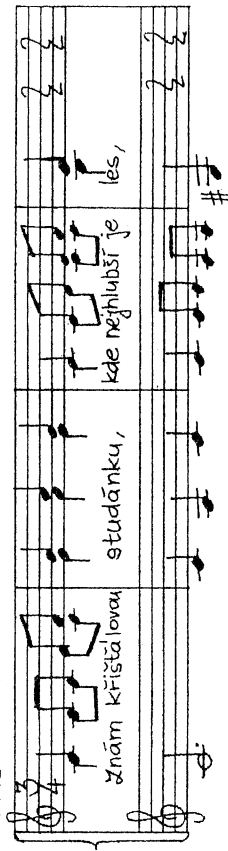
Šel vždycky životem odevzdaně a pokorně jako poslušný služebník krásy a umění.

Prohlédneme si obrázky z jeho krajinomalby. Přečteme si ukázkou z knihy *Zápisník hudebníkův*. Poslechneme si výše uvedené sbory.

J. B. Foerster: *Lesní studánka*

(slova J. V. Sládek)

Klidně a vřele

tam roste tmavě kapradí
tam roste tmavě, růže kapradí
tam roste kapradí
tam roste kapradí
Tam přá - ci laně chodí přít
chodí přít
přáci za dne, bílé - ho, ty
bílé - ho, ty
usnou lesy
hluboké
a kolem ticho
jest
tu nebesa i studánka jsou
plný zlatých
hvězd.

Josef Suk (1874 - 1935)

J. Suk byl spolu s V. Novákem nejvýznamějším představitelem skladatelské školy Antonína Dvořáka. Byl nejen vynikajícím skladatelem, ale také výkonným umělcem ve slavném Českém kvartetu. Jeho skladatelská práce vycházela z lásky k národu, rodnému kraji a z úcty před slavnou minulostí našich dějin.

Orchestrální díla:

Praga, Asrael, Zrání, Epilog, populární pochod *V nový život* (pro nástup borců Vsesokolského sletu). Scénická hudba k Zeyerově hře *Radúz a Mahulena*.

Četná je jeho tvorba sborová. Z komorní hudby - *S kyticí v ruce* (fl + housle + klavír). Oblíbená je jeho klavírní *Píseň lásky*.

Náš nejlepší současný houslista Josef Suk je vnukem Suka skladatele a pravnučkem Antonína Dvořáka.

Poslech:

V nový život
Radúz a Mahulena (s houslovým sólem)
S kyticí v ruce
Píseň lásky

ČERVEN

Opakování, zkoušení, písemka

1. Stupnice
2. Intervaly č-v-m s nápěvky
3. T-S-D s obraty v dur i moll (harmonické)
4. Tóny základní a odvozené. Enharmonické tóny
5. Pojmenování oktáv
6. O lidové písni. Způsoby přednesu
7. Melodické ozdoby
8. Pěvecké sbory
9. Komorní hudba
10. Transpozice
11. Malá písňová forma
12. Žestě
13. Národní divadlo
14. J. B. Foerster
15. Josef Suk

OBSAH

Opakování učiva 3. ročníku	1
Tóny základní a odvozené, enharmonické	2
Přehled intervalů (malé)	2
Pojmenování oktáv	6
O lidové písni	7
Stavba dur a moll	9
Noty a pomlky	10
Melodické ozdoby	11
Pěvecké sbory	12
Komorní hudba	15
Hlavní kvintakordy	17
Obraty T-S-D	18
Transpozice	19
Malá písňová forma	20
Žestě	22
Národní divadlo	24
J. B. Foerster	25
Josef Suk	27
Opakování učiva, zkoušení, písemka	28